

O lásce v podobách nevídaných

Festivalová sekce nazvaná O lásce nabídne deset filmů z nových členských zemí Unie

Láska mezi partnery, která se změní ve vražednou nenávisť. Láska k Bohu, která vybuchuje do směšného fanatismu. Láska lidí, kterým už dávno bylo šedesát. A další podoby citu, který je základem všech mezilidských vztahů, nabízejí tvůrci festivalu v sekci filmů, které spojuje téma lásky z mnoha pohledů.

Na festivalu filmů s tematikou lidských práv se na scéně nejčastěji objevují konflikty, genocida, spory, války. A kde všechna ta neštěstí začínají? V narušených společenských vztazích, v nedostatku pochopení a tolerance, v absenci lásky. Jaké jsou tedy podoby lásky, které představuje Jeden svět?

„Jednou zase přišel domů opilý a říkal mi před dětmi, že prodá auto a najme si někoho, aby mě zabil,“ vzpomíná se slzami v očích jedna z hrdinek snímku českého režiséra Tomáše Kudrny To všechno z lásky. Marcela, Eva a Dagmar v srovnání výpovědí odřikávají příběhy svých životů, které se z romantické lásky plně pozornosti a galantnosti změnilo v hororové sny. Autor k umocnění výpovědi nepoužívá žádné další obrazové prostředky, stále míří objektivem kamery do tváří žen, které popisují peklo domácího násilí.

Cesta od slepé zamilovanosti přes společenskou izolaci, první facku až k totální krutosti, tedy obrácení muže pozorného gentlemana v muže nesnesitelného alkoholika a novodobého otrokáře, bývá někdy až neskutečně krátká. Dokument doplňují mrazivé statistické údaje: v Česku se s domácím násilím setkalo přes 38 procent žen. Tři ženy Kudrny dokumentu protřpily se svými manžely přes patnáct let života. Hned na začátku je prozrazeno, že se jim povedlo utéct do azylového domu, vyznění filmu však příliš optimistické není, láska dokáže být krutá.

PODOBY LÁSKY. Na festivalu Jeden svět divák pozná nejen nejběžnější podobu lásky – vztah mezi mužem a ženou. FOTO: PROFIMEDIA.CZ/CORBIS

Optimismus lásky naopak dýchá ze vztahu asi pětadvacetileté dvojice Laciho a Kati z dokumentu maďarského autora Tamáse Almásiho Více než láska. Je totiž příběhem, který by se neodvážil napsat ani ten nejnavivnější romantický spisovatel. „Něco mi ten den říkalo, abych šel na procházku jinou cestou než obvykle. A díky tomu jsem ji potkal, táhla mě k ní nepopsatelná energie,“ vypovídá o prvním setkání dvojice hlavních hrdinů László. „Stál tam pohledný muž a já měla pocit, že na mě čeká. Dala jsem se s ním do řeči, měla jsem u něj příjemně zvláštní pocit klidu,“ doplňuje ho jeho žena Katalin. Takhle magneticky je k sobě osud poprvé přitáhl. László je slepý, do onoho setkání zažil nešťastné manželství, bývalá

žena ho zradila a on žil na pokraji společenského zájmu, nemocen a s myšlenkami na sebevraždu. Katalin žila bez muže, sama se synem. Právě měla dostat práci, o které celý život snila. A pak se potkali. Tři dny po setkání plném pozitivní energie požádal Laci Kati o ruku a jí to připadalo naprosto přirozené. Do dvou měsíců se vzali. Katalin nechala práci, aby se mohla starat o svého nevidomého manžela. Za rok Lászlóvi dvojice rozdělily službu jeho nemocné ledviny. Jeho žena se nabídla, že mu daruje svůj zdravý orgán. Pravděpodobnost, že Katalinina ledvina bude fungovat v těle jejího muže, byla jedna ku několika stovkám tisíc. Příběh tohoto páru z Budapešti voní zárukou, je o lásce osudové.

Osud někdy uplétá různé setkání

s prazvláštními úmysly. O tom, jestli má nějaký konkrétní hlubší úmysl v poznávání nových přátel, přemýšlejí i dočasní obyvatelé polských lázních Ciechocinek. O lásce a přátelství mezi lidmi, kteří se vidí poprvé v životě a jenom souhrou okolností tráví pár týdnů na stejném místě, je polský dokument Macieje Cuskeho Lázně. Život je zde velmi poklidný. Kameramanovi se to daří dokumentovat tím, že dokáže i statické záběry rozdělit na pomalý a ještě pomalejší. Rozhovory neznámých lidí, většinou důchodového věku, se točí kolem předešlého života, ze kterého si každý nese nějakou tu rásku na duši. Ale chuť žít, milovat a být milován nekončí, ani když je člověku sedmdesát, a jak dokládá jeden ze zdejších návštěvníků, ani

když má tři končetiny dřevěné. Láska se tady projevuje trochu jinak. Zde je povoleno začít rozhovor se ženou na večírku pro lázeňské hosty tématem „To moje strašlivé revma“. Měřítka fyzické krásy jsou tu přirozeně posunuta jinam. I když se v Lázních hlavně vzpomíná na časy uplynulé, přesvědčí o tom, že láska je věčná.

Věčnost se skrývá i za titulem lotyšského režiséra Jurise Poškuse Ale hodina se blíží. Jde o věčnost, jež přesahuje lidský život. Věčnost, která vychází z víry. Dvojice bláznivých evangelizátorů moderní doby Erik a Daniel si totiž myslí, že hodina se blíží, a myslí tím hodinu poslední. V ulicích Rigy se snaží přesvědčit své spoluobčany o nutnosti návratu k Bohu. Jejich láska se upíná k vyšší entitě a projevuje se nezastavitelnou fanatickou zapáleností pro věc. O furiantském bláznovství apoštolů jedenadvacátého století svědčí jejich snaha přesvědčit třeba lotyšské hokejové fanoušky, že i hokej a všechny ty hvězdné hráče přece stvořil Bůh! I Poškusův snímek dost napoví o sympatiích a antipatiích v mezilidských vztazích, o znu-kou nenávisti, které v člověku dokážou zasadit jiná osoba, snažící se ho přesvědčovat o nesprávnosti jeho životní cesty.

Nedostatek lásky a z toho vyplývající mezery v mezilidských vztazích stojí za všemi sváry nejen moderní doby. Festivalová sekce O lásce nabízí pohled na lásku v těch nejnižších stupních – v rodinách, komunitách, obcích, mezi spoluobčany. Zde totiž vyrůstají kořeny celé společnosti. Autory této sekce spojuje kromě tématu ještě jedna skutečnost. Všichni tvoří v zemích, které loni společně prožily jeden historický zlom, když vstoupily do Evropské unie. Zmíněné filmy v sekci ještě doplňuje slovenský dokument O psoch a lidech, litevský Venecijův život a Cézarova smrt a estonský In paradisu.

JIRÍ WAŽIK

Autor je publicista

Jeden svět se propojí s Finále

Několik společných dnů v termínu letos spojuje festival Jeden svět s přehlídkou českých filmů Finále Plzeň. Část projekcí Jednoho světa se uskuteční v době Finále v plzeňském Divadleku JoNáš.

Finále je jedinou bilanční přehlídkou českých filmů – diváci se každý rok v hlavní soutěži setkají se snímky, které vznikly za uplynulý rok. Letos je jejich počet mimořádně vysoký. Mezinárodní porota v čele s režisérem Zdeňkem Tycem bude vítěze volit z 24 nově vzniklých snímků. Na Finále však nesoutěží jen hrané filmy – už třetím rokem mají svoji vlastní soutěž i dokumenty. Stejně jako u celovečerních filmů čeká na vítěze cena v podobě Zlatého ledňáčka, a to ve dvou kategoriích: pro snímky do třiceti a nad třicet minut. O tom, kdo z dvaceti tvůrců si letos cenu z Plzně odveze, rozhodne tříčlenná mezinárodní porota, ve které Česko zastoupí režisérka Erika Hníková.

Na diváky čeká i celá řada nesoutěžních sekcí. Festival vzdá počtu spisovatelů a scenáristů Vladimíru Körnerovi a uvede jeho dvanáct snímků. V dalších sekcích najdou diváci filmy natočené v exilu, v sekci Cesta k cestovatelům dokumenty o poznávání jiných světů, dětské projekce (především večerníčky Václava Chaloupka a dílo Karla Zemana) a výběr snímků roku 1965.

Uveden bude projekt Visions of Europe, na kterém se pětiimnotovými pohledy na život v Evropské unii podílelo 25 režisérů (mimo jiné Saša Gedeon, Aki Kaurismäki, Martin Šulík nebo Peter Greenaway). Součástí festivalu budou od 25. dubna do 1. května i diskusní fóra, koncerty, výstavy. Více o festivalu naleznete na www.finaleplzeň.cz. DANIELA VÍTOVÁ

Porotkyně: Stejně věci vidíme každý trochu jinak

Jarmila Kuchárová, terénní sociální pracovníce společnosti Člověk v tísni, je jednou z členek poroty Rudolfa Vrby, která bude rozhodovat o udělení ceny v kategorii Máte právo vědět.

Sedmačtyřicetiletá Jarmila Kuchárová pracuje v Chomutově jako terénní sociální pracovníce již druhým rokem. Při své práci usiluje o zlepšení životní situace a o integraci Romů z místní komunity.

„Než jsem začala pracovat pro Člověka v tísni, dělala jsem poradkyni na obvodním úřadě v Chomutově. Nynější práce mě baví. Myslim, že je třeba, aby v terénu bylo co nejvíce našich lidí. Máme větší důvěru a také pro majoritu je to

dobrý signál, že svou situaci chceme řešit.“ říká Jarmila Kuchárová, která přijede do Prahy na festival Jeden svět.

V porotě se sejdou významné osobnosti

Porota Rudolfa Vrby nese jméno muže, kterému se v roce 1944 jako jednomu z mála podařilo uprchnout z koncentračního tábora v Osvětimi. Po útěku sepsal svědectví o situaci v táboře a bojoval v partyzánském oddílu. Po válce svědčil u soudů s nacistickými zločinci, psal a přednášel o holocaustu. Porotu Rudolfa Vrby záměrně netvoří profesionální filmaři, ale lidé, kteří

buď zažili porušování lidských práv na vlastní kůži, nebo se významně angažují v boji za jejich ochranu.

Spolu s terénní sociální pracovníci v ní zasednou mimo jiné zakladatel zakázaného hnutí na obranu lidských práv Viasna Ales Bialacki z Běloruska nebo ředitelka Komise pro ochranu práv zaměstnanců v ropném průmyslu Mirvari Gehramanliová z Ázerbájdžánu. Dalším členem této poroty bude také Moldavan Gheorghie Briceag, držitel ceny Homo Homini za rok 2004. Spolu s nimi bude filmy posuzovat také ukrajinská aktivistka, která pracuje s lidmi postiženými HIV/AIDS Hanna Chodasová.

Kategorie Máte právo vědět představí dokumentární filmy, které upozorňují na neznámá nebo zamlčovaná témata z oblasti lidských práv nebo současných globálních problémů. V letošním roce je do kategorie zařazeno sedmáct dokumentů. O udělení ceny v této kategorii rozhodne zmiňovaná porota Rudolfa Vrby.

„Nabídka členství v porotě pro mě byla velkým překvapením a zároveň i poctou. Očekávám, že se setkám s mnoha zajímavými osobnostmi. Zajímají mě názory jiných lidí, jak se kdo dívá na stejnou věc. Často ji totiž vidíme každý trochu jinak,“ shrnuje svá očekávání členka poroty. VÁCLAV ZEMAN

VÁŽÍM SI ČLENSTVÍ V POROTĚ. Jarmila Kuchárová pracuje jako terénní sociální pracovníce Člověka v tísni. FOTO: JEDEN SVĚT 2005

Festival v Praze doplní několik akcí

Doprovodný program: ženský seminář nebo udělení ceny Homo Homini

Sedmý ročník festivalu Jeden svět doplní v Praze řada doprovodných akcí.

V rámci zahajovacího večera bude předána cena Homo Homini Gheorghemu Briceagovi z Moldavska, v následujících dnech proběhne několik seminářů, výstava fotografií a další doprovodné akce.

Společnost Člověk v tísni každoročně uděluje cenu Homo Homini osobnostem, které se významně zasloužily o prosazování lidských práv, demokracie a nenásilného řešení politických konfliktů. Cena je Briceagovi, tomuto dlouholetému vězni sovětského gulagu, udělena za vytrvalou snahu o obranu lidských práv a za osobní nasazení při obhajobě bývalých vězňů komunistických lágrů na území Moldavska.

Mezi další doprovodné akce pražské části festivalu patří například Seminář o podstatě dokumentární tvorby.

V rámci otevřeného semináře, který proběhne 1. a 2. května v Divadle Minor, se šest pozvaných režisérů z Česka, Německa a Velké Británie pokusí na konkrétních případech z vlastní tvorby ilustrovat obecnější otázky dokumentárního žánru v dnešní Evropě.

Cílem dalšího semináře s názvem Dokument, osvěta a ženská práva je propojit představitelky neziskového sektoru ze zemí, které se nacházejí v procesu transformace, a filmařky, které se dlouhodobě a úspěšně věnují lidskoprávním a speciálně ženským tématům.

FILIP ŠEBEK

JEDEN SVĚT 2005. Také sedmý ročník filmového festivalu bude ve znamení setkávání významných osobností. FOTO: LUBOMIR KOTEK

POMÁHÁME, PŘIPOJTE SE

KLUB PŘÁTEL ČLOVĚKA V TÍSNI

www.clovekvtsini.cz/klub
tel.: 608 129 140
email: kp@clovekvtsini.cz

Člověk v tísni
– společnost při ČT, o. p. s.,
Sokolská 18, 120 00, Praha 2.
www.infoservis.net, mail@infoservis.net.

Tato příloha vychází v rámci Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět, www.jedensvet.cz.
Tato příloha je připravena spol. Člověk v tísni.

MF DNES neodpovídá za obsah přílohy a za články v ní. Převzetí jakékoliv části obsahu této přílohy bez předchozího souhlasu společnosti Člověk v tísni není dovoleno.

Redakce: Karla Štěpánková, Jan Pavelka, Adéla Pospíchalová, Lucie Dorůžková, Václav Zeman (ČVT)
Editor: Martin Rumler (MF DNES)